

הארכת סיוע המדינה לתושבי יישובי הדרום המצויים בטווח המכונה 0 עד 7 ק"מ מגדר
רצועת עזה ולתושבי יישובי הצפון בטווח של 0 עד 5 ק"מ מגבול לבנון לאור מלחמת "חרבות
ברזל" ותיקון החלטות ממשלה

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ם :

נוכח המתקפה המשולבת שהחלה ביום 7 באוקטובר 2023 אשר כללה ירי טילים ברחבי הארץ ופשטת גורמים עוינים ביישובים בדרום הארץ, מערכה שעודנה נמשכת, בהמשך להחלטות הממשלה מס' 4877 מיום 6.7.2012 (להלן - החלטת מלון אורחים), מס' 950 מיום 12 באוקטובר 2023 (להלן - החלטה 950), מס' 975 מיום 18 באוקטובר 2023 (להלן - החלטה 975), מס' 988 מיום 23 באוקטובר 2023 (להלן - החלטה 988), מס' 1006 מיום 29 באוקטובר (להלן - החלטה 1006), מס' 1071 מיום 17 בנובמבר 2023 (להלן - החלטה 1071), מס' 1074 מיום 21 בנובמבר 2023 (להלן - החלטה 1074), מס' 1193 מיום 29 בדצמבר 2023 (להלן - החלטה 1193), מס' 1227 מיום 7 בינואר 2024 (להלן - החלטה 1227), מס' 1478 מיום 29 בפברואר 2024 (להלן - החלטה 1478), מס' 1504 מיום 7 במרץ 2024 (להלן - החלטה 1504), מס' 1553 מיום 20 במרץ 2024 (להלן - החלטה 1553), מס' 1682 מיום 9 באפריל 2024 (להלן - החלטה 1682), מס' 1890 מיום 16.6.2024 (להלן - החלטה 1890) ומס' 1966 מיום 7 ביולי 2024 (להלן - החלטה 1966) שעניינן פינוי, ריענון וסיוע לאוכלוסייה שביישובים שלגביהם התקבלו החלטות הממשלה ובהמשך להחלטת הממשלה מס' 1122 מיום 10 בדצמבר 2023 (להלן - החלטה 1122) שעניינה סיוע באירוח חטופים ששבו ארצה ובני משפחותיהם, בני משפחה של חטופים בשבי ובני משפחה של נעדרים במתקני הארחה - מלחמת "חרבות ברזל" :

1. להאריך את משך הפינוי שבוצע לפי החלטות הממשלה 950 ו-975, כפי שתוקנו בהחלטות 988, 1006, 1074, 1193, 1478, 1504 ו-1966 וכן להאריך את משך הריענון שבוצע לפי סעיף 1 להחלטה 988, כפי שתוקנה בהחלטות 1006, 1074, 1193, 1478, 1504 ו-1966, עד ליום 30 בספטמבר 2024, למעט היישובים שאין מניעה ביטחונית לחזרת התושבים אליהם, קרי היישובים שבסעיף 6 להחלטה 1193 ובסעיף 3 להחלטה 1478, אשר תוקן בסעיף 5 להחלטה 1890.

2. בהמשך לאמור בסעיף 1 לעיל, בתקופה האמורה יממשו משרדי הממשלה את אחריותם מתוך תקציביהם.

3. לתקן את סעיף 2 בהחלטה 1890, כפי שתוקן בהחלטה 1966, כך שבמקום "31 באוגוסט 2024" יבוא "30 בספטמבר 2024".

4. להאריך, ביחס ליישובים שמשך הפינוי או הריענון שלהם הוארך לפי סעיף 1 לעיל, את משך התקופה שבעדה ניתן לקבל מענק אכלוס עצמאי כמשמעו בהחלטה 975, החלטה 988 והחלטה 1071 (להלן - המענק) עד ליום 30 בספטמבר 2024. למען הסר ספק, אין באמור כדי לגרוע מהתנאים הנדרשים לקבלת המענק כפי שנקבעו בהחלטות הממשלה האמורות ובהסכם בדבר מתן מענק אכלוס עצמאי לתושבים שהתפנו מבתיים או שיצאו מבתיים להתרענונות במסגרת מלחמת "חרבות ברזל", לפי חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995.

5. לתקן את החלטה 1122, כפי שתוקנה בהחלטות 1193, 1478 ו-1966, כך שבסעיף ד' במקום "31.8.2024" יבוא "30.9.2024".
6. בתקופה האמורה ועדת החריגים שבמשרד התיירות תמשיך לפעול בהתאם לסמכויותיה לפי סעיף ב' להחלטה 1553 (אשר הוסיף את סעיף 8א להחלטה 1478) ולפי החלטה 1682.
7. לצורך יישום האמור בסעיף 3 להחלטה זו, יוקצה סך של 3 מלש"ח מתקציב מנהלת תקומה הקבוע בסעיפים 5א ו-15 להחלטת הממשלה מס' 1699 מיום 17 באפריל 2024.
8. לצורך מימון האמור בסעיפים 1, 2 ו-4 עד 6 להחלטה זו והעלויות הנובעות מהמשך הארכת תקופת הפינוי והריענון, להקצות סך של 496 מלש"ח בשנת 2024 שימומנו באמצעות ביצוע פעולות כדלקמן:
 - א. הפחתת סכום של 84 מלש"ח מתוך הסכום שיועד למימון החלטות ממשלה בעניין רשויות מקומיות בחוק התקציב המסך לשנת 2024 אשר טרם התקבלו.
 - ב. תיקון החלטות הממשלה מס' 1306 מיום 14 בינואר 2024 שעניינה "יישום הסכמים קואליציוניים בשנת הכספים 2024 ותיקון החלטות ממשלה" (להלן – החלטה 1306) ומס' 1385 מיום 4 בפברואר 2024 שעניינה "יישום הסכמים קואליציוניים בשנת הכספים 2024 - תיקון החלטות ממשלה" (להלן – החלטה 1385) כדלקמן:
 1. בסעיף א להחלטה 1306 במקום "5,690 מיליון ש"ח" יבוא "5,644 מיליון ש"ח".
 2. בסעיף 2 להחלטה 1385 במקום "1,134 מיליון ש"ח" יבוא "1,098 מיליון ש"ח".
 3. בסעיף 9 להחלטת הממשלה מס' 511 מיום 14.5.2023, כפי שתוקן בהחלטה 1306, במקום "התשפ"ד" יבוא "התשפ"ה" ובמקום "102.6 מיליון ש"ח" יבוא "92.6 מיליון ש"ח"; בסעיף 1 להחלטה 1385 במקום "הסכום האמור יחולק באופן שווה בין מרכיבי סעיף זה" יבוא "הסכום האמור יחולק באופן ש-52 מיליון ש"ח יופנו לטובת תשלומי הורים במוסדות החינוך והיתרה תופנה לטובת תשלומי הורים לחינוך פנימייתי". יובהר כי אין באמור כדי לגרוע מהחובה לקבלת חוות דעת מקצועית של המשרד וחוות דעת משפטית של המשרד הרלוונטי בהתאם להנחיית היועצת המשפטית לממשלה מס' 1.1801, הכול בכפוף לסעיף 13 להחלטה 511 כפי שתוקן בהחלטה 1306.
 4. בנספח א' להחלטה 1306 עבור מענה תקציבי למאפיינים הייחודיים של החמ"ד, סיוע לרשתות חינוך בחמ"ד, תגבור שעות לימוד במקצועות יהדות בחינוך – על יסודי במקום "63,700" יבוא "55,700".
 5. בנספח א' להחלטה 1306 עבור בינוי פנימיות ביו"ש במקום "22,967" יבוא "18,967".
 6. בנספח א' להחלטה 1306 עבור חמ"ד פעילות לא פורמלית, סמינריונים במקום "15,872" יבוא "4,755".
 7. בנספח א' להחלטה 1306 למחוק את הסכום המיועד למימון מרכז מורשת גנדי, תגבור היקף הפעולות בהקמת המרכז להנצחת זכרו ופועלו של רחבעם זאבי.
 - ג. תיקון החלטת הממשלה מס' 1786 מיום 14 בינואר 2024 באופן הבא:
 1. תיקון סעיף יג(1) כך שבמקום המילים "יוקצה סך של 940 מלש"ח בשנת 2024" יבוא "יוקצה סך של 804 מלש"ח בשנת 2024".
 2. ביטול סעיף ט(3)(ה) (5) שעניינו הקצאת 100 מלש"ח עבור קול קורא להתחדשות עירונית.
 3. ביטול סעיף ט(3)(ו) שעניינו הקצאת 20 מלש"ח עבור הקמת אוניברסיטה בגליל.

4. תיקון סעיף י(3)(ד) שעניינו תקצוב פעילות המטה ליישום החלטה 1786 כך שבמקום המילים "26.5 מלש"ח לשנת 2024" יבוא "10.5 מלש"ח לשנת 2024".
- ד. תיקון החלטת הממשלה מס' 1383 מיום 4 בפברואר 2024 באופן הבא:
1. תיקון סעיף "תקציב" כך שבמקום המילים "2 מיליארד ש"ח" יבוא "1.87 מיליארד ש"ח" וכן מחיקת השורה המתייחסת לסעיף 12 בסעיף "תקציב".
 2. ביטול סעיף 12 שעניינו הקצאת סך של 50 מלש"ח עבור מתן ערבויות.
 3. תיקון השורה בטבלה בסעיף "תקציב" המתייחסת לסעיפים 18 ו-19 שעניינם הסכמי גג והתחדשות עירונית, כך שבמקום "412 מלש"ח" יבוא "332 מלש"ח".
 - ה. הסטת סך של 100 מלש"ח מתוך הסכומים האמורים בסעיף 10(ב) להחלטה 1966 אשר מיועדים למימון מענקי עידוד תעסוקה ביישובים המפונים.
9. הממשלה רשאית להחליט על דרך מימון אחרת להחלטה זו אשר תחליף את דרכי המימון שנקבעו.

דברי הסבר

בעקבות מתקפת הטרור המשולבת על מדינת ישראל והמתקפה הרצחנית של ארגון החמאס ב-7 באוקטובר 2023 ולאור האיום הקיים על האוכלוסייה המצויה בסמוך לגדר רצועת עזה וגבול הצפון, ומשלא ניתן לשמור על שלומה של האוכלוסייה או להבטיח אספקת מוצרים ושירותים בסיסיים עבורה אלא באמצעות פינויה המאורגן, קיבלה הממשלה שורה של החלטות לפינוי האוכלוסייה ולריענונה שמשכם, ביחס למרבית היישובים, הוארך עד ליום 7 ביולי 2024.

לאור התמשכות הלחימה והמשמעויות המבצעיות והביטחוניות הנובעות מהערכת המצב, המשך סיכון החיים, חוסר היכולת לנהל שגרת חיים באזורים אלו וההשלכות על החוסן הלאומי והחברתי ביישובים הרלוונטיים, ובהתבסס על הודעות צה"ל ומשרד הביטחון מיום 14.08.2024 ומיום 23.08.2024 ביחס ליישובי הצפון וליישובי עוטף עזה בהתאמה, מוצע כעת להאריך את משך הפינוי והריענון, כפי שתוקנו בהחלטות הממשלה השונות, עד ליום 30 בספטמבר 2024. זאת, למעט היישובים שאין מניעה ביטחונית לחזרת התושבים אליהם, קרי היישובים בסעיף 6 להחלטה 1193 ובסעיף 3 להחלטה 1478, כפי שתוקן בסעיף 5 להחלטה 1890.

בהתאם לכך, מוצע להאריך את האחריות של משרדי הממשלה לפעול ביחס ליישובים שעליהם חלה הארכת משך תוכניות הפינוי או הרענון כאמור בהחלטה זו, ובכפוף לקבוע בהחלטות 988, 975, 950, 1006, 1074, 1193, 1478, 1504 ו-1966.

יובהר, כי בתוך כך משרד התיירות ימשיך לשאת באחריות להתקשרויות מול מתקני הקליטה כל עוד הוארך משך שהיית התושבים מהיישובים המזכים במתקני קליטה.

בהתאם, מוצע להאריך גם את תוקפו של סעיף 2 להחלטה 1890 עד לתאריך זה. למען הסר ספק יובהר כי אין בכך כדי לגרוע מהוראות החלטת ממשלה 1890.

כמו כן, בהמשך לכך, מוצע להאריך את משך הזכאות של תושבי היישובים שקיימת מניעה ביטחונית לשוב אליהם למענק אכלוס עצמאי כפי שנקבע בהחלטות הממשלה הרלוונטיות ובהסכם בדבר מתן מענק אכלוס עצמאי לתושבים שהתפנו מבתייהם או שיצאו מבתייהם להתרענונות במסגרת מלחמת חרבות ברזל, לפי חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995.

כן מוצע להאריך גם את תוקף סמכותה של ועדת החריגים במשרד התיירות להמשיך לפעול בהתאם לסמכויותיה לפי סעיף ב להחלטה 1553 (אשר הוסיף את סעיף 8א להחלטה 1478) ולפי החלטה 1682 לתקופה האמורה.

כמו כן, מוצע לתקן את החלטת הממשלה 1122 מיום 10 בדצמבר 2023. בהחלטה זו נקבעה זכאות בני המשפחות של החטופים והנעדרים ושל השבים ארצה לקבל סיוע במימון שהותם במתקני הארחה, וזאת מכוח ההתקשרות של משרד התיירות אל מול מתקני הארחה בהם שוהים התושבים המפונים. זכאות זו הוארכה בהחלטה 1966 עד ליום 31 באוגוסט 2024. מאחר והצורך במימון שהות בני משפחות החטופים והנעדרים והשבים ארצה, עודנו קיים, מוצע לתקן את החלטה 1122 ולהאריך את תוקפו של סעיף ד' להחלטה זו עד ליום 30 בספטמבר 2024.

יצוין, כי בהתאם להחלטה 1966, הוקם צוות בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה, בהשתתפות משרד האוצר, משרד הבטחון, משרד המשפטים, משרד התיירות ומשרד הבינוי והשיכון, לטובת הערכות לקראת החלטות המשכיות, ככל שהממשלה תידרש לכך. הצוות קיים דיונים בתאריכים 18.7.2024, 29.7.2024, ובהתבסס על הערכות המצב הביטחוניות, הצוות החליט להאריך את מועד הפינאליים עד תאריך 30.09.2024. כמו כן, הצוות בחן חלופה למענק האכלוס העצמאי בהתייחס לעלויות חלף דיור של התושבים ביישובים המפונים, אך הוחלט, בשלב זה, להשאיר את מתווה מענק האיכלוס ללא שינוי.

מוצע כי לצורך מימון עלות הארכת משך הפינאליים לחודש ספטמבר יבוצעו הפעולות הבאות:

1. הפחתת סך של 84 מיליון ש"ח מתוך הסכום שיועד למימון החלטות ממשלה בעניין רשויות מקומיות בחוק התקציב הנוסף לשנת 2024, אשר טרם התקבלו.

2. הפחתת סך של 46 מיליון ש"ח מתוך הסכום שיועד ליישום הסכמים קואליציוניים לשנת 2024 על פי החלוקה הבאה:

א. 10 מיליון ש"ח מתוך הסכום שיועד עבור השתתפות המדינה בתשלומי הורים לחינוך ותוכניות העשרה במוסדות החינוך העל-יסודיים. יצוין כי מוצע בנוסף לתקן טעות שנפלה בהחלטה המקורית כך שההשתתפות האמורה תינתן בעד שנת הלימודים התשפ"ה, כפי שתוכנן מלכתחילה, ולא שנת הלימודים תשפ"ד כפי שנכתב בטעות בהחלטה המקורית. בהתאמה מוצע לקבוע כי אופן חלוקת הסכומים שנקבעו בסעיף 9 להחלטה 511 כפי שתוקן בהחלטה 1306, כפי שנקבע בסעיף 1 להחלטה 1385, יתוקן בהתאמה כך ש- 52 מיליון ש"ח יופנו לטובת תשלומי הורים במוסדות החינוך והיתרה תופנה לטובת תשלומי הורים לחינוך פנימייתי. יובהר כי אין באמור כדי לגרוע מהחובה לקבלת חוות דעת מקצועית של המשרד וחוות דעת משפטית של המשרד הרלוונטי בהתאם להנחיית היועצת המשפטית לממשלה מס' 1.1801, והכל בכפוף לסעיף 13 להחלטה 511 כפי שתוקן בהחלטה 1306.

ב. 8 מיליון ש"ח מתוך הסכום שיועד עבור מענה תקציבי למאפיינים הייחודיים של החמ"ד, סיוע לרשתות חינוך בחמ"ד, תגבור שעות לימוד במקצועות יהדות בחינוך – על יסודי.

ג. 4 מיליון ש"ח מתוך הסכום שיועד עבור בינוי פנימיות ביו"ש.

ד. 11 מיליון ש"ח מתוך הסכום שיועד עבור חמ"ד פעילות לא פורמלית, סמינריונים.

ה. 13 מיליון ש"ח מתוך הסכום שיועד עבור מרכז מורשת גנדי תגבור היקף הפעולות בהקמת המרכז להנצחת זכרו ופועלו של רחבעם זאבי.

3. הפחתת סך של 100 מיליון ש"ח מתוך הסכום שיועד למימון קול קורא להתחדשות עירונית, סך של 20 מיליון ש"ח שיועד להקמת אוניברסיטת קריית שמונה בגליל וסך של 16 מיליון ש"ח מתוך הסכום שיועד למטה יישום התכנית על פי החלטה מס' 1768 מיום 14 בינואר 2024.

4. הפחתת סך של 50 מיליון ש"ח מתוך הסכום שיועד למימון מתן ערבויות וכן 80 מיליון ש"ח מתוך הסכום שיועד למימון הסכמי גג והתחדשות עירונית על פי החלטת מס' 1383 מיום 4 בפברואר 2024.

5. הסטת 100 מיליון ש"ח מהסכומים האמורים בסעיף 10(ב) להחלטת ממשלה מס' 1966 מיום 7 ביולי 2024 שעניינה הארכת משך הפינויים עד יום 31 באוגוסט 2024, אשר מיועדים למימון מענקי עידוד תעסוקה ביישובים המפונים.

כמו כן, מוצע כי הממשלה תהא רשאית להחליט על דרך מימון אחרת להחלטה זו אשר תחליף את דרכי המימון שנקבעו.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה:

לא רלוונטי

תקציב:

כמפורט בגוף ההחלטה

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם:

לא רלוונטי

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם:

לא רלוונטי

החלטות קודמות של הממשלה בנושא:

החלטת ממשלה מס' 4877 מיום 6.7.2012 "מלון אורחים – פינוי וקליטת אוכלוסייה במצבי חירום מחייבים".

החלטת ממשלה מס' 950 מיום 12.10.2023 "תכנית פעולה לאומית לביצוע פינוי אוכלוסייה המצויה בסמוך לגבול רצועת עזה וקליטתה – 'חרבות הברזל'".

החלטת ממשלה מס' 975 מיום 18.10.23 "תוכנית פעולה לאומית לביצוע פינוי אוכלוסייה בגזרת הצפון (0 – 5 ק"מ מהגבול) וקליטתה – מלחמת 'חרבות הברזל'".

החלטת ממשלה מס' 978 מיום 19.10.2023 "סיוע המדינה לתושבי העיר אשקלון לאור מלחמת 'חרבות הברזל'".

החלטת ממשלה מס' 988 מיום 23.10.2023 "סיוע המדינה לתושבי יישובי הדרום המצויים בטווח של 0 עד 7 ק"מ מגבול רצועת עזה ותושבי העיר שדרות לאור מלחמת 'חרבות הברזל' ותיקון החלטות ממשלה".

החלטת ממשלה מס' 1006 מיום 29.10.23 "הארכת סיוע המדינה לתושבי יישובי הדרום המצויים בטווח של 0 עד 7 ק"מ מגבול רצועת עזה, תושבי העיר אשקלון ותושבי יישובי הצפון בטווח של 0 עד 5 ק"מ מגבול לבנון לאור מלחמת 'חרבות ברזל' ותיקון החלטות ממשלה".

החלטת ממשלה מס' 1071 מיום 17.11.2023 "סיוע המדינה לתושבי האזורים המפונים הזכאים לקצבת סעד ומעסיקים עובד זר ותיקון החלטת ממשלה".

החלטת ממשלה מס' 1074 מיום 21.11.2023 "הארכת סיוע המדינה לתושבי יישובי הדרום המצויים בטווח של 0 עד 7 ק"מ מגבול רצועת עזה, לקשישים ומחוסרי עורף משפחתי תושבי העיר אשקלון ולתושבי יישובי הצפון בטווח של 0 עד 5 ק"מ מגבול לבנון לאור מלחמת 'חרבות ברזל' ותיקון החלטת ממשלה".

החלטת ממשלה מס' 1110 מיום 03.12.2023 "סיוע המדינה לתושבי יישובי הצפון בטווח של 0 עד 3 ק"מ מגבול לבנון ולתושבי יישובי הדרום המצויים בטווח המכונה 0 עד 7 ק"מ מגבול רצועת עזה לאור מלחמת 'חרבות ברזל'".

החלטת ממשלה מס' 1122 מיום 10.12.2023 "סיוע המדינה באירוח חטופים ששבו ארצה ובני משפחותיהם, בני משפחה של חטופים בשבי ובני משפחה של נעדרים במתקני הארחה - מלחמת 'חרבות ברזל'".

החלטת ממשלה מס' 1193 מיום 29.12.2023 "סיוע המדינה באירוח חטופים ששבו ארצה ובני משפחותיהם, בני משפחה של חטופים בשבי ובני משפחה של נעדרים במתקני הארחה - מלחמת 'חרבות ברזל'".

החלטת ממשלה מס' 1227 מיום 07.01.2024 "הארכת סיוע המדינה לתושבי יישובי הדרום ולתושבי יישובי הצפון לאור מלחמת 'חרבות ברזל' ותיקון החלטת ממשלה".

החלטת ממשלה מס' 1478 מיום 29.2.2024 "הארכת סיוע המדינה לתושבי יישובי הדרום המצויים בטווח המכונה 0 עד 7 ק"מ מגדר רצועת עזה ולתושבי יישובי הצפון בטווח של 0 עד 5 ק"מ מגבול לבנון לאור מלחמת 'חרבות ברזל' ותיקון החלטת ממשלה".

החלטת ממשלה מס' 1504 מיום 07.3.2024 "הארכת סיוע המדינה לתושבי יישובי הדרום המצויים בטווח המכונה 0 עד 7 ק"מ מגדר רצועת עזה ולתושבי יישובי הצפון בטווח של 0 עד 5 ק"מ מגבול לבנון לאור מלחמת 'חרבות ברזל' - תיקון החלטת ממשלה".

החלטת ממשלה מס' 1553 מיום 20.3.2024 "הארכת סיוע המדינה לתושבי יישובי הדרום המצויים בטווח המכונה 0 עד 7 ק"מ מגדר רצועת עזה ולתושבי יישובי הצפון בטווח של 0 עד 5 ק"מ מגבול לבנון לאור מלחמת 'חרבות ברזל' - תיקון החלטות ממשלה".

החלטת ממשלה מס' 1682 מיום 9.4.2024 "סיוע המדינה באירוח חטופים ששבו ארצה ובני משפחותיהם של חטופים הנמצאים בשבי, בני משפחה של נעדרים וכן זכאים מכוח החלטות ממשלה אחרות במתקני הארחה - מלחמת 'חרבות ברזל' - תיקון החלטות ממשלה".

החלטת ממשלה מס' 1890 מיום 16.06.2024 "הארכת סיוע המדינה לתושבי יישובי הדרום המצויים בטווח המכונה 0 עד 7 ק"מ מגדר רצועת עזה ותיקון החלטת ממשלה".

החלטת ממשלה מס' 1966 מיום 7 ביולי 2024 שעניינה "הארכת סיוע המדינה לתושבי יישובי הדרום

המצויים בטווח המכונה 0 עד 7 ק"מ מגדר רצועת עזה ולתושבי יישובי הצפון בטווח של 0 עד 5 ק"מ מגבול לבנון לאור מלחמת "חרבות ברזל" ותיקון החלטות ממשלה"

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה:

חוות דעת משפטית מצורפת

סיווגים:

סיווג ראשי: 01 ביצועי.

סיווג משני: 01 חוץ וביטחון.

מוגש על ידי ראש הממשלה
ועל ידי שר הביטחון
ועל ידי שר האוצר
ועל ידי שר התיירות

**כ' באב התשפ"ד
24 באוגוסט 2024**

היועצת המשפטית

ירושלים, כ' באב התשפ"ד

24 באוגוסט 2024

סימוכין: 9641136472

חוות דעת משפטית נלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה: הארכת סיוע המדינה לתושבי יישובי הדרום המצויים בטווח המכונה 0 עד 7 ק"מ מגדר רצועת עזה ולתושבי יישובי הצפון בטווח של 0 עד 5 ק"מ מגבול לבנון לאור מלחמת "חרבות ברזל" ותיקון החלטות ממשלה.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

ביום 7.10.2023 החלה מתקפת טרור רצחנית מרצועת עזה שבמסגרתה חדרו מאות מחבלים ליישובים בדרום הארץ מהיבשה, מהאוויר ומהים וכן התבצע ירי מסיבי של אלפי רקטות לעבר שטח מדינת ישראל. נוכח האירועים האמורים, הכריז שר הביטחון, ביום 7 באוקטובר 2023, על מצב מיוחד בעורף בהתאם לסמכותו לפי סעיף 9ג(ב) לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951 ובהמשך לכך התקבלה החלטת ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי מספר ב/22 מיום 7.10.2023 בעניין נקיטה בפעולות צבאיות משמעותיות לפי סעיף 40(א) ו-40(א1) לחוק-יסוד: הממשלה.

בנסיבות מורכבות וקשות אלה, בהמשך להמלצות הביטחוניות-מבצעיות של צה"ל, נוכח האיום הקיים על האוכלוסייה המצויה בסמוך לגדר רצועת עזה ולגבול הצפוני של מדינת ישראל במסגרת מלחמת 'חרבות הברזל', ומשלא ניתן לשמור על שלומה של האוכלוסייה או להבטיח אספקת מוצרים ושירותים בסיסיים עבורה אלא באמצעות פינוי המאורגן, קיבלה הממשלה מספר החלטות הנוגעות לתוכניות לפינוי האוכלוסייה או לריענונה. בכל הנוגע ליישובים הכלולים בטווח המכונה 0-7 ק"מ מגדר רצועת עזה - החלטת ממשלה מס' 950 מיום 12.10.2023 וכן החלטת ממשלה מס' 988 מיום 23.10.2023 (להלן – **החלטה 988**). בכל הנוגע ליישובים הכלולים בטווח של 0-5 ק"מ מהגבול הצפוני של מדינת ישראל (יצוין כי בהתאם להערכת המצב הביטחונית פונו בפועל יישובים הכלולים בטווח המכונה 0-3.5 ק"מ) - החלטת ממשלה מס' 975 מיום 18.10.2023 (להלן – **החלטה 975**). הכל בהתאם לרשימות היישובים המצורפים כנספחים להחלטות ממשלה אלה ובהתאם להחלטת הדרג המדיני לפנותם בפועל. תוכניות פינוי וריענון אלה הוארכו ותוקנו במספר החלטות ממשלה – החלטה 988; החלטת ממשלה מס' 1006 מיום 29.10.2023 (להלן – **החלטה 1006**); החלטת ממשלה מס' 1074 מיום 21.11.23 (להלן – **החלטה 1074**); החלטת ממשלה מס' 1193 מיום 29.12.23 (להלן – **החלטה 1193**) והחלטת ממשלה מס' 1478 מיום 29.02.2024 (להלן – **החלטה 1478**), כפי שתוקנה בהחלטת ממשלה מס' 1504 מיום 7.3.2024 ובהחלטת ממשלה מס' 1890 מיום 16.6.2024 (להלן – **החלטה 1890**), והחלטת ממשלה מס' 1966 מיום 07.07.2024 (להלן – **החלטה 1966**). בהתאם להחלטת הממשלה האחרונה, תוכניות הפינוי והריענון הוארכו עד ליום 31.08.2024.

עתה, כמפורט בדברי ההסבר להצעת ההחלטה, נוכח התמשכות הלחימה והמשמעויות המבצעיות והביטחוניות הנובעות מהערכת המצב, ובהתבסס על הודעות צה"ל ומשרד הביטחון מיום 14.08.2024 ומיום 23.08.2024 ביחס ליישובי הצפון וליישובי עוטף עזה בהתאמה, מוצע להאריך את משך תוכניות הפינוי והריענון עד ליום 30.09.2024. זאת, למעט היישובים שאין מניעה ביטחונית לחזרת התושבים אליהם, קרי היישובים המנויים בסעיף 6 להחלטה 1193 ובסעיף 3 להחלטה 1478, אשר תוקן בסעיף 5 להחלטה 1890.

היועצת המשפטית

בהתאם לכך, מוצע להאריך את האחריות של משרדי הממשלה לפעול ביחס ליישובים שעליהם חלה הארכת משך תוכניות הפינוי או הרענון. בהתאם, מוצע לתקן את סעיף 2 להחלטה 1890, שעניינו הסמכת מנהלת תקומה לעניין יישובים בחבל התקומה שיש מניעה ביטחונית לחזרתם - להאריך את המענים שניתנים על ידה בפתרונות הדיוור הזמניים וכן לפעול בשיתוף פעולה עם משרדי הממשלה הרלוונטיים לעניין תושבים השוהים במתקני הקליטה, כך שלעניין האחרונים המענים יוארכו עד ליום 30.09.2024.

כמו כן, על מנת לסייע לכלל תושבי היישובים שלגביהם התקבלו החלטות פינוי או ריענון, מוצע להאריך את משך הזכאות של תושבי יישובים אלה למענק אכלוס עצמאי בהתאם לפרטי המענק, כפי שנקבעו בהחלטות הממשלה הרלוונטיות ובהסכם בדבר מתן מענק אכלוס עצמאי לתושבים שהתפנו מבתיים או שיצאו מבתיים להתרענון במסגרת מלחמת חרבות ברזל, לפי חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995.

עוד מוצע להאריך גם את תוקף סמכותה של ועדת החריגים במשרד התיירות לפי סעיף ב' להחלטת ממשלה 1553 והחלטת ממשלה 1682, בהתאם לסמכויות שנקבעו בהחלטות אלה.

לאור הרצון לסייע לחטופים ששבו ארצה במלחמת "חרבות ברזל" ולבני משפחותיהם, לבני המשפחה של החטופים שעדיין בשבי ולבני המשפחה של נעדרים, החליטה הממשלה (החלטת ממשלה מס' 1122 מיום 10.12.2023. להלן – **החלטה 1122**) להורות לשר התיירות לאפשר את אירוחם במתקני הארחה בהתאם להסכמים שנחתמו או ייחתמו בין המדינה באמצעות משרד התיירות לבין מתקני הארחה ובהתאם לסמכויות שניתנו למשרד התיירות במסגרת החלטה 975. כמו כן, בהחלטה 1122 נקבע כי אירוחם במתקני הארחה יעשה בהתאם לתקופת הפינוי שנקבעה בהחלטה 1074 ועד ליום 31.12.2023. תקופה זו הוארכה בהתאם לתקופת הפינוי שנעשתה בהחלטות 1193, 1478 ו-1966 עד ליום 31.08.2024. בהמשך להארכת תקופת תוכניות הפינוי והריענון כמפורט לעיל ומכיוון שהצורך במימון שהות בני משפחות החטופים והנעדרים והשבים ארצה עודנו קיים, מוצע להאריך את התקופה עד ליום 30.09.2024. יצוין כי בהחלטה 1122 הובהר כי חטופים ששבו ארצה, בני משפחותיהם, בני משפחה של חטופים בשבי ובני משפחה של נעדרים במלחמת "חרבות ברזל", שאינם תושבי היישובים שפנו למתקני הארחה בהתאם להחלטות הממשלה, אינם זכאים למענק אכלוס עצמאי.

חלק מהתקציב המיועד לצורך מימון הארכת משך הפינוי והרענון עד ליום 30.09.2024 מקורו בהסכמים פוליטיים. מודגש כי ביחס לחלק זה יש לפעול בהתאם להנחיית היועצת המשפטית לממשלה מספר 1.1801 בנושא "יישום הסכמים פוליטיים בעלי משמעות תקציבית" ולהוראות סעיף 13 להחלטת ממשלה מס' 511 מיום 14.05.2023 בעניין "יישום הסכמים קואליציוניים והסכמים פוליטיים בעלי משמעות תקציבית בשנים 2023 ו-2024 ותיקון החלטות ממשלה", כפי שתוקן בהחלטת ממשלה מס' 1306 מיום 14.01.2024 בעניין "יישום הסכמים קואליציוניים בשנת הכספים 2024 ותיקון החלטות ממשלה" ובהחלטת ממשלה מס' 1385 מיום 4 בפברואר 2024 שעניינה "יישום הסכמים קואליציוניים בשנת הכספים 2024 - תיקון החלטות ממשלה".

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרון:

בפני בית המשפט העליון, בשבתו כבג"ץ, תלויים ועומדים הליך הנוגע לתוכניות הפינוי והרענון המפורטות לעיל, כדלהלן:

בג"ץ 9/24 ועד מקומי עבדון ואח' נ' ממשלת ישראל ואח' - במסגרת העתירה, מבקשים העותרים מבית המשפט ליתן צו על תנאי המורה למשיבים לבוא וליתן טעם: (1) מדוע שר הביטחון לא יפעיל את תכנית הפינוי ביחס לשמונת היישובים הנכללים בהחלטות הממשלה מס' 975, 1006 ו-1074, שתכנית הפינוי לא הופעלה ביחס אליהם; (2) מדוע

היועצת המשפטית

ממשלת ישראל לא תקבע כי כלל יישובי קו העימות שבהם מתקיימת מדיניות התגוננות המאפשרת פעילות חלקית בלבד לפי הנחיות פיקוד העורף ייכללו בתכנית הפינוי. לחילופין, מדוע לא יקבעו ויפרסמו אמות מידה ברורות ביחס לתנאים המצדיקים הפעלת תכנית פינוי; (3) מדוע ממשלת ישראל לא תורה על הכללת היישובים מנות וגשר הזיו בתכנית הפינוי, הן בשל העובדה שהם נמצאים במרחק של עד 5 ק"מ מהגבול והן בשל האיום על חיי התושבים והעדר יכולת לקיים ביישובים אלו שגרת חירום סבירה; (4) מדוע ממשלת ישראל לא תורה על הכללת היישובים העותרים ויישובים נוספים בתכנית הפינוי בהיעדר יכולת לקיים בהם שגרת חירום סבירה; (5) מדוע לא ייקבע כי תושבי היישובים שייקבע ביחס אליהם שהם זכאים להיכלל בתכנית הפינוי יזכו ל"הטבות מיוחדות" באופן רטרואקטיבי החל מיום 07.10.2023, או לחילופין מיום 18.10.2023; (6) מדוע לא תקבע המדינה תכנית סיוע ליישובי קו העימות ולתושביהם באשר נשאו בנטל הסדרת כלל הפעילות הציבורית ביישובים עד כה, ואשר תאפשר לסייע לאותם תושבים המבקשים שלא להתפנות. העותרים מבקשים מבית המשפט כסעד חלופי צו על תנאי, שלפיו על המדינה לנמק מדוע לא ייקבע הסדר סיוע למתפנים עצמאית אשר יחול באופן רטרואקטיבי מיום 07.10.2023 או לחילופין מיום 18.10.2023. בהתאם לעמדת המדינה שהוגשה ביום 08.02.2024 דין העתירה להידחות בהיעדר עילה להתערבות שיפוטית. נכון לעת הזו, הגורמים המוסמכים בצה"ל סבורים כי אין הצדקה ביטחונית או מבצעית לפינוי היישובים המצויים במרחק העולה על 3.5 ק"מ מהגבול הצפוני של מדינת ישראל. מבלי להקל ראש בקושי הכרוך בקיום שגרת חיים בצל המלחמה ביישובים שלא פונו, אין מקום להתערבות בשיקול דעתו של הדרג המדיני, שהחליט בהתבסס על ההערכות המקצועיות והביטחוניות של הגורמים הרלוונטיים בצה"ל, שלא לפנות את היישובים המצויים במרחק העולה על 3.5 ק"מ מהגבול הצפוני בעת הזו. לאחר דיון בעתירה ביום 3.3.2024, הגישה המדינה הודעות מעדכנות בימים 2.5.2024 ו-4.6.2024. בהמשך להודעת העותרים מיום 29.07.2024 כי הם עומדים על עתירתם, נקבע דיון בעתירה ליום 10.10.2024.

בנוסף, בפני בית המשפט העליון תלויים ועומדים מספר הליכים הנוגעים לאופן יישום תוכניות הפינוי והרענון, כדלהלן:

בג"ץ 1786/24 **בן לוי ואח' נ' ממשלת ישראל ואח'** – במסגרת העתירה, העותרים מבקשים מבית המשפט להוציא מידו צו-על-תנאי המורה למשיבים לבוא וליתן טעם מדוע (1) ממשלת ישראל לא תתקן את הסכם המענקים כך שישקף את החלטות הממשלה ויחול גם על סטודנטים המתגוררים ביישובים מיוחדים אשר משרד הפנים מסרב לשנות להם את המען, וזאת באופן רטרואקטיבי ממועד פינוי היישוב. (2) ממשלת ישראל לא תקבע במסגרת הסכם המענקים ועדת חריגים שתבחן בקשות לקבלת מענק אכלוס עבור מי שגרים ביישוב מפונה אך משרד הפנים מסרב לשנות להם את המען. (3) המוסד לביטוח לאומי לא יעניק לעותרים מענק אכלוס עצמאי מכוח הסכם המענקים מעתה והלאה ובאופן רטרואקטיבי ממועד פינוי היישוב שבו מתגוררים. לחילופין – (4) משרד הפנים – רשות האוכלוסין לא ישנה לעותרים מען באופן רטרואקטיבי מהמועד שבו עבר להתגורר בכתובת, ולכל הפחות מהמועד שבו ביקשו לשנות את הכתובת: ביחס לסטודנטים משדרות - לנוכח העובדה כי הם גרים כדרך קבע וכמרכז חיים בעיר שדרות, על אף מגוריהם במעונות סטודנטים. ביחס לסטודנטים מקרית שמונה - לנוכח העובדה כי לא הם גרים במעונות סטודנטים ו/או גרים כדרך קבע וכמרכז חיים בעיר קרית שמונה. (5) משרד הפנים – רשות האוכלוסין לא יתקן את נוהל מס' 2.13.0001 "שינוי מען לאזרח ישראלי ו/או לבעל רישיון לשיבת קבע" כך שסעיף 4.3, המונע שינוי כתובת לסטודנטים הגרים במעונות, יבוטל או ישונה. (6) משרד הפנים - רשות האוכלוסין לא יבחן את בקשתם של העותרים לשנות מען באופן פרטני על יסוד קריטריונים ענייניים ותשתית עובדתית רלוונטית, ובלי לדחות את הבקשה רק מהטעם שמדובר בסטודנטים. בהתאם לעמדת המדינה שהוגשה ביום 19.05.2024, בכוונתה לבחון ולקבוע קריטריונים נוספים להוכחה כי מקום המגורים המהותי של אדם בפועל היה במועד הרלוונטי ביישוב

היועצת המשפטית

שפונה או הוצא להתרעננות בהתאם להחלטות הממשלה, וכן לבחון ולקבוע מה הם המסמכים אשר אדם כאמור יחוייב להציג לצורך בחינת זכאותו בהתאם לקריטריונים, והכל בשים לב לנסיבות. לפיכך ביקשה המדינה לשוב ולעדכן בדבר מצב הדברים. בהתאם להחלטת ביהמ"ש מיום 28.07.2024, העתירה תיקבע לדיון בפני הרכב והמועד להגשת ההודעה המעדכנת מוארך עד ליום 31.09.2024.

בג"ץ 1686/24 **היאס בישראל ואח' נ' ממשלת ישראל ואח'** – במסגרת העתירה, העותרים מבקשים מבית המשפט להוציא צו-על-תנאי, המורה למשיבים לבוא וליתן טעם מדוע לא יפעלו ליישום החלטות הממשלה הנוגעות לתמיכה ולסיוע עבור האוכלוסייה אשר מתגוררת באזורי העימות, ואשר נפגעה כתוצאה ממלחמת חרבות ברזל, גם ביחס לציבור מבקשי המקלט. לחלופין, מדוע לא יקבעו מנגנון אחר לפיצוי ולמתן תמיכה כלכלית במבקשי המקלט המפונים, באופן שיאפשר להם לחיות בביטחון ולהתקיים בכבוד מינימלי. דיון בעתירה נקבע ליום 25.09.2024 ועל המשיבים להגיש הודעת עדכון עד ליום 18.09.2024.

אנו סבורים כי אין בהליכים התלויים ועומדים כדי להוות מניעה משפטית לקבלת ההחלטה.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

הצעת ההחלטה תואמה מול היועצים המשפטיים של ביטוח לאומי ומנהלת תקומה והגורמים הרלוונטיים במחלקת ייעוץ וחקיקה שבמשרד המשפטים.

עמדת היועצים המשפטיים של המשרדים שהשרים העומדים בראשם מגישים את ההצעה:

בשים לב לאמור לעיל, אין מניעה משפטית לאשר את הצעת ההחלטה. חוות דעת זו היא על דעת היועצים המשפטיים של משרד הביטחון, משרד האוצר ומשרד התיירות.

שלומית ברנע פרגו, עו"ד

היועצת המשפטית